

full dominical

Església de Menorca

Número 1866 - Any XXXVII - 11 març 2018

passant per la vida

MIRAR LA CREU DES DE DALT

Benvolguts diocesans:

Durant les últimes setmanes de Quaresma l'Església ens ensenya a contemplar la creu de Crist, com a signe de l'amor immens que Déu ens té. En els oficis del Divendres Sant, el sacerdot ens mostrarà la creu i ens convidarà a contemplar-la amb aquestes paraules: "Mireu l'arbre de la creu, on morí el Salvador del món". Per poder penetrar en el misteri de la creu cal que dediquem temps a contemplar-la. Us proposo dirigir-li tres mirades, que són complementàries: mirar-la des de dalt, des del cor i des de la plaça.

Comencem aquest diumenge per mirar la creu des de dalt, des del cel. En aquesta perspectiva podem comprendre el seu significat més profund. Si voleu, podeu pensar en el Crist que va dibuixar Sant Joan de la Creu en un petit paper i que després Dalí va pintar genialment. En aquesta pintura es contempla la creu des de la perspectiva del cel. L'apòstol Joan a l'Evangeli ens convida a donar aquesta mirada. En el seu diàleg amb el fariseu Nicodem, Jesús explica el sentit profund de la creu quan diu: "Déu ha estimat tant el món que ens va donar el seu Fill Únic perquè tot el qui creu en ell no es perdi, sinó que tinguin vida eterna" (3, 16).

Humanament la creu és un absurd, una cosa tràgica i incomprendible. No resulta estrany que l'experiència dels primers deixebles va ser que, allà on parlaven de la creu, sorgís l'escàndol, l'oposició, i fins i tot la burla. Sant Pau dirà que la creu és neciesa i escàndol per a jueus i grecs (1 Cor 1, 23). No obstant això, mirada des del Pare la creu és revelació impressionant del seu amor salvador. La resposta de Déu a la injustícia de l'home és el lliurament del seu Fill a la creu. El patíbul d'un jueu es converteix en manifestació que l'amor de Déu és més fort que el pecat i que la mateixa mort. És la bogeria de l'amor de Déu que, en lloc de condemnar el món, el salva.

Quan la miram des de dalt compremem una mica el misteri immens que és la creu.

Entenem que el poder i la saviesa de Déu s'ha revelat en aquest abominable instrument de suplici, perquè la mort de Crist a la creu, el lliurament del seu Fill estimat, és el gest més impressionant que Déu pot fer per declarar-nos el seu amor. Amb aquella sang, cel i terra s'han reconciliat, Déu i home han fet les paus (cf. Col 1, 20).

La creu ens fa por perquè sembla la negació de la vida. Però, en realitat, és el contrari. És el "sí" de Déu a l'home, és l'expressió màxima del seu amor. I és font de vida. Del cor de Jesús, obert a la creu, brolla la vida divina. Qui accepta mirar el Crucificat, rep aquesta vida. No tinguem por de mirar la creu sense embuts, deixant que parli a la nostra vida, que ens ensenyi per quins camins ens hem equivocat i on es troba la veritable saviesa i salvació.

† Francesc, Bisbe de Menorca

l'entrevista a...

DAVID JIMÉNEZ

David Jiménez, es periodista y carmelita descalzo de Ávila, impartió una charla sobre la palabra de santa Teresa en la Vida Religiosa de hoy en el encuentro que CONFER Menorca ha celebrado con motivo de la Jornada de Vida Consagrada.

Padre David, ¿qué actualidad tiene el mensaje de santa Teresa cuatro siglos después?

Santa Teresa enseña en la Iglesia una palabra siempre viva sobre nuestra relación con Dios a través de la oración. La oración, que más que un simple acto devoto, es un encuentro vivo, personal y experiencial con Jesús que marca toda la vida. Para Teresa, la oración no nos aparta de los demás, una vida de oración nos debe llevar a una vida más fraterna. Precisamente, estos fueron los aspectos que resaltó el beato papa Pablo VI cuando declaró a santa Teresa Doctora de la Iglesia: ella es maestra de oración.

¿Esa misma actualidad tiene también la Vida Consagrada hoy?

La vida consagrada es parte de la vida, santidad y misión de la Iglesia y por ello la Iglesia necesita del sentido profético que la Vida Consagrada aporta desde sus diferentes carismas. Para que la Vida consagrada tenga verdadera actualidad en la Iglesia y en el mundo debe mantener con vida su capacidad profética, denunciando actitudes poco evangélicas y trabajando en seguir siendo la voz de los que son excluidos o acallados por la institución. "Qué sería del mundo sin los religiosos", exclamaba la propia santa Teresa. No en vano el papa Francisco ha recordado este año a los Consagrados: vosotros "sois el amanecer de la Iglesia".

¿Cuál es el carisma del Carmelo en la Iglesia?

El carisma carmelitano que dibujó santa Teresa para nuestra orden es el de vivir una intensa relación con Dios a través de la oración y transmitir en la Iglesia la importancia de esa relación con Jesús en el camino de la interioridad. Algunos podrían pensar que no es algo propio de nuestros días, pero la sed de espiritualidad del ser humano se manifiesta hoy en la búsqueda de realidades interiores a través de la proliferación de sectas, movimiento "new age" o espiritualidades orientales.

¿Por qué eligió la Orden Carmelita?

La verdad que fue el encuentro con carmelitas descalzos y carmelitas misioneras de mi ciudad de Ávila y el conocimiento de santa Teresa de Jesús lo que me sedujo para entrar en el Carmelo descalzo.

Toni Olives

la paraula
de Déu

Diumenge Quart de Quaresma

Cicle B

Lectura del segon llibre de les Cròniques

36, 14-16.19-23

En aquells dies, tots els caps de Judà, els sacerdots i el poble reïncidien contínuament en la culpa d'imitar tots els costums abominables de les altres nacions, profanant així el temple del Senyor, que ell havia consagrat a Jerusalem. El Senyor, Déu dels seus pares, els enviava cada dia missatgers que els amonestassin, perquè li sabia greu perdre el seu poble i el lloc on residia. Però ells se'n reien dels missatgers de Déu, no feien cas del que els deïa i escarnien els seus profetes, fins que el Senyor arribà a enutjar-se tant contra el seu poble que ja no hi havia remei. Llavors els caldeus incendiaren el temple de Déu, derrocaren les muralles de Jerusalem, calaren foc a tots els seus palaus; i destruïren tots els objectes preciosos. El rei dels caldeus deportà a Babilònia els qui s'havien escapat de morir per l'espasa, i se'ls quedà per esclaus d'ell i dels seus fills, fins que passaren al domini persa. Així es complí la

paraula que el Senyor havia anunciat per boca de Jeremies: el país fruï dels anys de repòs que li pertocaven; tot el temps que quedà desolat, el país va reposar, fins a haver complert setanta anys. Però l'any primer de Cir, rei de Pèrsia, el Senyor, per complir la paraula que havia anunciat per boca de Jeremies, desvetlà l'esperit de Cir, rei de Pèrsia, perquè promulgàs, de viva veu i per escrit, un edicte que deïa: "Cir, rei de Pèrsia, fa aquesta declaració: El Senyor, el Déu del cel, m'ha donat tots els regnes de la terra, i m'ha encomanat que li construís un temple a Jerusalem, ciutat de Judà. Si entre vosaltres hi ha qualcú del poble, que el Senyor sigui amb ell i que hi pugui."

Salm responsorial 136

R: **Si mai t'oblidava, Jerusalem, que se m'encasti la llengua al paladar.**

Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes

2, 4-10

Lectura de l'evangeli segons sant Joan

3, 14-21

En aquell temps, digué Jesús a Nicodem: "Com Moisès, en el desert, enlairà la serp, també el Fill de l'home ha de ser enlairat, perquè tots els qui creuen en ell tinguin vida eterna. Déu estima tant el món que ha donat el seu Fill únic, perquè no es perdi ningú dels qui creuen en ell, sinó que tinguin vida eterna. Déu envià el seu Fill al món no perquè el condemnàs, sinó per salvar el món gràcies a ell. Els qui creuen en ell, no seran condemnats. Els qui no creuen, ja han estat condemnats, per no haver cregut en el nom del Fill únic de Déu. Déu els ha condemnat perquè, quan la llum ha vingut al món, s'han estimat més la fosca que la llum. Es que no es comportaven com pertoca. Tothom qui obra malament té odi a la llum i es vol quedar en la fosca, perquè la llum descobriria com són les seves obres. Però els qui viuen d'acord amb la veritat, sí que cerquen la plena llum, i que tothom vegi què fan, ja que ho fan segons Déu."

Lectura del segundo libro de las Crónicas

36, 14-16. 19-23

Salmo responsorial 136

R: **Que se me pegue la lengua al paladar si no me acuerdo de ti.**

Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Efesios

2, 4-10

Hermanos: Dios, rico en misericordia, por el gran amor con que nos amó, estando nosotros muertos por los pecados, nos ha hecho vivir con Cristo -estáis salvados por pura gracia-, nos ha resucitado con Cristo Jesús, nos ha sentado en el cielo con él, para revelar en los tiempos venideros la inmensa riqueza

de su gracia, mediante su bondad para con nosotros en Cristo Jesús. En efecto, por su gracia estáis salvados, mediante la fe. Y esto no viene de vosotros; es don de Dios. Tampoco viene de las obras, para que nadie pueda presumir. Somos, pues, obra suya. Dios nos ha creado en Cristo Jesús para que nos dediquemos a las buenas obras, que de antemano dispuso él que practicásemos.

Lectura del santo evangelio según san Juan

3, 14-21

En aquel tiempo, dijo Jesús a Nicodemo: «Lo mismo que Moisés elevó la serpiente en el desierto, así tiene que ser elevado el Hijo del hombre, para que todo el que cree en él tenga

vida eterna. Porque tanto amó Dios al mundo que entregó a su Unigénito para que todo el que cree en él no perezca, sino que tenga vida eterna. Porque Dios no mandó su Hijo al mundo para juzgar al mundo, sino para que el mundo se salve por él. El que cree en él no será juzgado; el que no cree ya está juzgado, porque no ha creído en el nombre del Unigénito de Dios. Este es el juicio: que la luz vino al mundo, y los hombres prefirieron la tiniebla a la luz, porque sus obras eran malas. Pues todo el que obra el mal detesta la luz y no se acerca a la luz, para no verse acusado por sus obras. En cambio, el que obra la verdad se acerca a la luz, para que se vea que sus obras están hechas según Dios»

evangeli i vida

Déu ha donat el seu Fill perquè estima

Francesc Triay

Més d'una vegada m'han demanat i m'he demanat: els qui fan el bé, però no coneixen Jesús o no creuen que Ell sigui el Fill de Déu, es salven o no? La resposta ens la dona el mateix Jesús en el capítol 25, 34.40 ss. de Sant Mateu: "Aleshores el rei dirà als de la seva dreta: -Veni, beneïts del meu Pare, rebeu en herència el Regne que ell us tenia preparat des de la creació del món. En veritat us ho dic: tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, m'ho fèieu a mi". Fixem-nos que aquí Jesús no diu els qui em coneixíeu i sabíeu que jo em faig present en els petits i els pobres, els qui heu cregut que jo he estat enviat pel Pare del cel, sinó els qui heu fet el bé als germans encara que no m'hàgiu conegut.

Per contra, si havent-lo conegut i cregut mentalment en Ell i en l'evangeli, no hem viscut estimant, és a dir, no l'hem trobat i servit en els

germans, continua Mateu (Mt 25, 41.45), dirà: "Aparteu-vos de mi, maleïts, aneu al foc etern, preparat per al diable i els seus àngels. En veritat us ho dic: tot allò que deixàveu de fer a un d'aquests més petits, m'ho negàveu a mi". Amb això Jesús manifesta clarament com és d'important l'amor entre els humans i, com resumeix, la frase atribuïda a Sant Joan de la Creu: "al final de la vida, serem examinats d'amor".

Segons l'evangeli de Joan que llegim en aquest diumenge, "els qui no creuen ja han estat condemnats, perquè no han cregut en el nom del Fill únic de Déu. La condemna ha arribat per això: quan la llum ha vingut al món, els homes s'han estimat més la foscor que la llum, ja que les seves obres eren dolentes. Tots els qui obren el mal tenen odi a la llum, i no s'acosten a la llum perquè quedarien al descobert les seves obres" (Jn 3, 18-20). Jesús dona la raó de la falta de fe,

obren el mal, per això no s'acosten a la llum que és el mateix Jesús, doncs les seves obres quedarien descobertes, això encara que amb la boca diguin, diguem, que creuen, creiem, en Déu.

Segons el Papa Francesc "Els administradors corruptes «devots del déu suborn» cometem un «pecat greu contra la dignitat» i donem de menjar «pa brut» als seus propis fills: a aquesta «astúcia mundana» s'ha de respondre amb la «astúcia cristiana» que és «un do de l'Esperit Sant»" (Homilia a Sta. Marta 15-11-2013). Podem dir que la incoherència de vida, dels qui diem creure en Déu, fa molt de mal al treball de l'evangelització.

Que menjar el pa de la Paraula i el Cos de Crist fet pa partit per alimentar-nos ens mogui a viure estimant sempre als germans més necessitats.

dimensió social de l'església (14)

Som persones, tenim drets. Ningú sense llar

Carme Mascaró Servera

La campanya a favor de les persones sense llar, organitzada per Caritas, es fonamenta amb l'article primer de la Declaració Universal dels drets Humans on diu que "Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets, dotats com estan de raó i consciència, han de comportar-se fraternalment els uns amb als altres". D'aquesta manera, vol donar importància a què tot ésser humà és irrepetible, i té dret a viure en dignitat, accedint als drets humans inherents a la persona. Com podríem restar indiferents a la vulneració dels drets dels nostres germans? No ens ho podem permetre.

En concret, el dret a la vivenda va més

enllà d'un sostre, ens parla d'una llar on es construeixen les relacions i el sentit vital de la persona, un lloc on sentir-se protegit i reconegut de manera integral. Des de Caritas Diocesana de Menorca, se'ns planteja la necessitat de reconèixer i posar valor a aquesta llar; que es va convertint més en un bé de con-

sum que en un dret social, desplaçant a la persona que no és rentable per al creixement socioeconòmic. Facilitar l'accés i possibilitar els drets de totes les persones és un deure comunitari i una responsabilitat compartida d'aquesta societat que formem part. Només quan intentem posar la persona, amb nom i rostre, al centre, quan intentem posar-nos en el lloc de l'altre, ens preocupi allò que li passa al nostre veí, quan no passem de llarg... podem fer-nos càrrec de la **seva** realitat, de la **nostra** realitat.

Fernando Martí Camps (14)
sacerdote, literato e historiador

Diego Saura y Vell

Guillermo Pons Pons

En 1979 se realizó desde Menorca una visita a las islas Filipinas, en la que participó Fernando Martí. Su motivo era venerar la memoria de un misionero menorquín, el joven jesuita Diego Saura y Vell (1598-1631), natural de Alaior, fallecido con fama de santidad desempeñando su labor evangelizadora en la isla de Marinduque. El viaje a Filipinas fue una experiencia que Fernando consideraba como una de las más impactantes de su existencia

sacerdotal y religiosa. Preparó el acontecimiento redactando un estudio sobre el virtuoso religioso, cuya memoria siempre se conservó en nuestra isla.

Presentó su figura con unos rasgos muy acertados y emotivos: «San Alonso Rodríguez que en Montesión había encauzado la vocación de san Pedro Claver al arduo apostolado entre los negros de América, encauzó también los anhelos de perfección del futuro apóstol menorquín en Filipinas. En realidad

sabemos que Diego Saura conservó de por vida una afectuosa veneración hacia el Santo Portero. Cuando este falleció, contaba el P. Saura que "experimentó un fervor especial que le duró quince o veinte días" Después de intensos trabajos y sufrimientos falleció Diego Saura el 9 de julio de 1631 en la misión de San Pedro de Makati, cerca de Manila, a los 33 años de edad. Fue muy devoto de la Eucaristía, representándose en antiguos grabados venerando al Santísimo.

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA

Salms de la 4ª Setmana

Dg. 11, IV de Quaresma: 2Cr 36, 14-16. 19-23 / Sal 136 / Ef 2, 4-10 / Jo 3, 14-21.

Di. 12, Fèria: Is 65, 17-21 / Sal 29 / Jo 4, 43-54.

Dt. 13, V Aniversari de l'elecció del Papa Francesc I: Lectures facultatives del Comú de pastors (pel papa) o bé: Os 14, 2-10 / Sal 80 / Mc 12, 28b-34.

Dc. 14, Fèria: Is 49, 8-15 / Sal 144 / Jo 5, 17-30.

Dj. 15, Fèria: Ex 32, 7-14 / Sal 105 / Jo 5, 31-47.

Dv. 16, Fèria: Sa 2, 1a. 12-22 / Sal 33 / Jo 7, 1-2. 10. 25-30.

Ds. 17, Fèria: Jr 11, 18-20 / Sal 7 / Jo 7, 40-53.

Dg. 18, V de Quaresma: Jr 31, 31-35 / Sal 50 / He 5, 7-9 / Jo 12, 20-33.

Dia del Seminari. Preguem per les Vocacions al Sacerdoci

Ja sabeu de cada any que entorn del 19 de març, celebració de St Josep, celebrem el Dia del Seminari.

Totes les comunitats cristianes ens preocupam amb ganes durant tot l'any i, ho evidenciam clarament durant aquesta data, per a poder tenir sempre preveres, capellans a temps complert a favor de la celebració dels sagraments, de l'estudi, de la pregària, de l'escolta, de l'acompanyament espiritual...

Avui a la nostra Diòcesi, són set els joves que es preparen per a rebre un dia el Ministeri sacerdotal, si així ho vol el Senyor. Entre tots ens hem d'animar per a responsabilitzar-nos a que algunes de les nostres famílies i comunitats escoltin aquesta crida que fa el Senyor, crida que enguany ens arriba amb aquest flash: "Apòstols per als joves". Els preveres han de ser apòstols. Persones vocacionades per a servir i per a viure l'anunci de l'evangeli arreu: entremig d'infants,

joves, adults, persones grans, necessitats, malalts, persones amants del Misteri i del Sentit del viure...

Els nostres seminaristes més majors visitaran, durant els dies 17 i 18 d'aquest mes, moltes de les nostres comunitats com a testimonis d'aquest servei que és imprescindible a l'Església. Un o un altre, el podem trobar a una de les Eucaristies que celebrarem durant aquest quint Diumenge de Quaresma. I, a més, alguns d'ells tindran també un contacte directe amb altres joves dins dels àmbits de la ESO i Batxillerat.

Dia 17, al Santuari del Toro i a les 11h, tots som convidats a acompanyar a Jean Marie Nguete i a Pau Pons que rebran el Ministeri de Lector, i a Jaume Llabrés que serà admès com a Candidat al Ministeri diaconal i sacerdotal.

Preguem perquè tots visquem la nostra vocació cristiana i perquè, gràcies a aquesta vivència, no manquin mai joves que acullin la vocació sacerdotal.

agenda

Sant Crist dels Paraires

La Confraria del Sant Crist dels Paraires convida a participar de la commemoració dels 357 anys de la suor prodigiosa, amb la Corona Dolorosa a les 19.30 h i l'Eucaristia a les 20 h. Els dies 12, 13 i 14 de març. Església del Sant Crist de Ciutadella.

Curset de preparació al Sagrament del matrimoni

L'arxiprestat de Ciutadella organitza unes xerrades per a la preparació del Sagrament del Matrimoni. Els dies: 13, 15, 20 i 22 de març a les 20.30 h, al Seminari Diocesà (Entrada pel C/ Castell Rupit).

Jesús i la dona

En el context dels actes organitzats en torn a la celebració del dia de la dona treballadora, la religiosa de la Consolació, Gna. Ana Edó, donarà una xerrada sobre **"Jesús i la dona"**. Dimarts 13 de març a les 20 h. Al Seminari Diocesà. (Entrada pel C/ del Seminari).

Xerrada 1600 anys de la carta de Bisbe Sever

"L'encíclica del bisbe Sever i els escriptors del segle V presents a Menorca", és el títol de la propera conferència que pronunciarà el Pare del Sagrats Cors Josep Amengual, de Mallorca. A l'Ateneu de Maó, dijous dia 15 a les 20 h. Al Cercle Artístic de Ciutadella, divendres dia 16 a les 20 h.

XI Via Crucis itinerant

Organitzat per la Parròquia de Sant Antoni Mª Claret, es celebrarà l'onzè Viacrucis itinerant pels carrers de Ciutadella. L'itinerari és: Església de les Carmelites, Santuari de Mª Auxiliadora, Monestir de Santa Clara, Centre Catequístic Sant Miquel i Pati de cal Bisbe. Divendres dia 16 de març a les 20.30 h.

Institució de Lector i Admissió a Ordres

El Bisbe de Menorca farà la institució del ministeri de lectors dels seminaristes Jean Marie Nguete i Pau Pons i l'admissió com a candidat a les ordres sagrades de Jaume Llabrés. Dissabte 17 de març a les 11 h, al Santuari de la Mare de Déu del Toro.

Comiat de les Franciscanes del Santuari del Toro

En una Eucaristia presidida pel bisbe Francesc, es farà el comiat de les Germanes Franciscanes Filles de la Misericòrdia, que durant tants d'anys han estat servint al poble de Déu al Toro. Serà una forma de donar gràcies a Déu per tots aquests anys de servei a l'Església de Menorca. Diumenge 18 de març a les 12.30 h, al Santuari de la Mare de Déu del Toro.

Xerrada col·loqui Sexualitat i Espiritualitat

Els EMD de Menorca brinden l'oportunitat de participar a la xerrada-col·loqui: **"Actituds davant la sexualitat"** a càrrec de Secundino González i Olga Muro, de l'equip internacional dels EMD. Acte públic i gratuït. Dissabte dia 17 de març a les 20.30 h, al Seminari Diocesà. (Entrada pel C/ del Seminari).

Jornada de formació del EMD

Sobre el tema: **"Sexualidad y Espiritualidad"** els Equips de la Mare de Déu de Menorca, tindran una jornada de formació amb els militants dels grups. Dirigiran el tema en Secun i Olga de l'equip Satèl·lit Internacional dels EMD que han dut a terme l'edició d'aquest estudi-llibre. Diumenge dia 18 de març de 10 a 17 h, a l'Església de Santa Maria de Ferreries.

Dia del Seminari

Diumenge dia 18 de Març es celebra el **DIA DEL SEMINARI**. Un grup de seminaristes es faran presents a les misses de moltes parròquies.

"DISCERNIR PARA EVANGELIZAR"

Esta semana les ofrecemos el resumen del Tema 4:

"Conversión misionera de la vida diocesana"

Respuestas aportadas de unos 70 grupos

- ✓ **Reflexión del grupo**
- **¿Conocemos y amamos a nuestra Iglesia diocesana? ¿nos sentimos parte de ella?**

La mayoría de grupos considera que sí que conocemos nuestra Iglesia diocesana, nos sentimos parte de ella y la amamos. Algunos señalan que al ser una Diócesis pequeña, todo resulta más cercano y familiar. Por lo general, la vinculación más inmediata es con la parroquia y, a través de ella, con la Diócesis. Se valora la presencia del Obispo en las parroquias y el Full Dominical como medios que hacen cercana la Diócesis. Algunos grupos señalan que deben abrirse más a la Iglesia diocesana.

- **¿Cuáles son los ámbitos de alejados a donde tiene que dirigirse la acción de la Iglesia?**

A la hora de pensar en los alejados, prácticamente todos los grupos señalan en primer lugar a los jóvenes y a los adolescentes. También son muchos los que hablan de las familias, sobre todo las familias jóvenes (faltan adultos de edad media en nuestras comunidades) y las familias desestructuradas. Algunos grupos sitúan también entre los alejados a los más pobres y débiles. Otros destinatarios de la acción de la Iglesia serían aquellas personas que vienen sólo ocasionalmente al templo, los que han abandonado porque han quedado decepcionados y los mundos de la educación, la cultura, el trabajo, la política o los inmigrantes.

- ✓ **Propuestas para la vida diocesana**
- **¿Qué reformas debemos hacer en la vida diocesana para ser más misioneros. Podemos pensar en las grandes áreas de nuestra pastoral: el anuncio, la caridad, la celebración y la espiritualidad, la presencia en**

los medios de comunicación. ¿Cómo podemos crecer para ser más misioneros?

Hay un deseo muy fuerte de que se intensifique la presencia en los medios de comunicación social, en los que debería haber mayor implicación de los católicos. También se aprecia en las respuestas un deseo de que se fomente la vida interior y la espiritualidad. Otro tema recurrente es la formación de los laicos, sugiriéndose que debe ser revisada y unificada. También se piden reformas en el ámbito de la catequesis y de la liturgia (prepararla mejor, más participada).

- **¿Conviene eliminar alguna estructura o reformar otras para que sean más evangelizadoras?**

Las sugerencias más repetidas en relación con las estructuras diocesanas son las siguientes:

- Simplificar las estructuras, para que sean más sencillas y prácticas
- Aumentar la participación de los laicos en la vida diocesana (delegaciones, cargos diocesanos, etc.)
- Procurar que las delegaciones y secretarías trabajen

conjuntamente y unifiquen propuestas. Incrementar también la coordinación entre las parroquias dentro de los arciprestazgos.

- No sobrecargar a los fieles con reuniones y encuentros. Se tiene la sensación de que muchas convocatorias son innecesarias.
- Que la imagen de la Iglesia sea de austeridad y pobreza.
- Cuidar mucho más la formación de los laicos (y también de los presbíteros).

